

Nevtepeno
Poprijéta Devica Marija

IV letni tečaj, 11. št.

1908. nov.

Zmozsna
Gospá Vogrszka

POBOZSEN MESZECSÉN LISZT.

Reditel :

Bassa Ivan plebános vu Bogojini.

Vszebina.

Bassa Ivan : Lübi csteveci	321
Vu zsaloszti	323
Rzsn. : Odked je ime szv. rozsnogavenca . . .	324
Szlepecz Ivan : Pobožnoszt k nájplemenitesemi	
Olt. Szvesztvi	327
S. I. Zslica medűj	332
Lenarsich Mirkó : Nase romanje vu Maria-Cell . .	334
Bg. : Dve szírote	338
Bassa Ivan : Iz zgodovine szv. materecerkve . .	343
Drobis.	

**Ki ne dobro, ki je vecs, ali menje dobo
sznopiesov, naj mi naznani! Vsza pizma k
meni, vu stamparijo nikaj!**

**Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve
koroni posle na ime: Bassa Ivan plebanos
vu Bogojini (Bagonya, Zalamegye) ali naj
onomi dá, od koga liszt prekvzeme vszaki
meszee.**

**Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi
plácsati, kak vszako leto, tak i letosz lehko
po vecskrátnih sumah, ali pa, kda bodo
meli, naednok plácsajo!**

**Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga
szamesztana (klestra) v krajini Szlovenszkoj na Vogrszkom.
Preminocse leto je osztale nanjega 300 koron. Zdaj
zse mámo 1100 koron i interes.**

NEVTEPENÓ POPRIJETA DEVICA MARIJA

ZMOZSNA GOSZPÁ VOGRSZKA. — POBOZSEN MESZÉCSÉN LISZT

REDITEL:

BASSA IVAN

PLEBÁNOS

Vu Bogojini (Bagonya, Zalam.)

Prihaja vszaki meszec. Cena 2 koroni, v Ameriko tri.

Lübi estevci!

Edenajszeti sznopicz tekocsega leta máte zse pred szebom. Ka szmo vam mogocsi bili, szmo vam dáli vu njih — escse eden pride to leto pa sze leto zapré mi pa tam sztojimo, ka ne remo stamparije plácsati, ar szo escse vnogi odzaja z

szvojov dvojov koronov za njega. Zató, sto ga je voziti dao, naj sze popascsi, ka ga tūdi plácsa vcsaszi, kda eto esté!

Vnogim sze premalo vidi to za dve korone. Oni naj poglédnejo, kelko sztránih dobijo za njé v celom leti. 24 árkusov zneszéjo celoga leta sznopicsje: telko je to, ka zse vecs nikak ne more biti, csi kcoj racsunamo, ka je vu teh dve koroni tūdi postnina notri, stera száma na 20—30 rajnskov hodi vszaki meszec.

Kak sze komi ovacsi vidijo duguvánja popiszana, od toga nescsem pitati nikoga. Krscsanszko szlovenszko lűdsztvo more zadovolno biti, csi kaj esté od szvoje vere, od njé preminocsega i tekocsega sztálisa. Csi pa sto má poszebna zselenja, naj nam naznánje dá. Poleg mogocsnoszti vam scsemo vsza popiszati, stera szo vam potrebna znati.

Ka de pa k leti? *Ki scsé kleti sznopics meti, on sze naj do konca decembra oglászi tam, kde ga je dozday vdáblao.* Ki ga pa v dalésnje kraje po posti dobi, on pa naj meni naznáni, jeli ga scsé meti, ali nej.

Csi bi vszaki narocsnik escse ednoga novoga szpravo, bi znám mogocse bilo tūdi kakse drűgo csténjé k njemi prikapsiti. Pa to nancs ne tak zsmetno delo, ka bi nasz kleti dvakrat telko bilo, kak letosz. Ve pa mi szlovenci na szveti drűgo kaj nemamo v roke vzéti, kak to pa eden kalendár. Szramota bi pa bila za nasz, csi bi to dvoje tūdi zapűsztili.

Dobre knige csteti, dobre knige piszati i razsirjávati je apostolszko delo. To apostolsztvo vszaki lehko zvrśáva, csi scsé.

V Bogojini 1808, novembra.

Bassa Ivan reditel.

Vu zsalosztí.

Krisztusova szvéta gláva,
Trnava i vsza krváva,
Bodi mi pozdrávléna

Csi te bole ogledűjem,
Tvoje mantre premislűjem,
Bol' sze krcsi mi szrcé.

Na teb' vidim, ka trpelo
Je preszvéto tvoje telo
Za nevolne grehsnike.

Záto vecskrát na Te glédam,
Da sze lezsi greha varjem,
Steri vedno me lovi.

I csi krizsi me tezsijo,
Csi zsalosztí me davijo,
Vszeli k Tebi príbezsím.

Pri tebi szmilenje naidem,
Za dreszélno szrce moje,
Stero mocsno grehsno je.

Záto szvéta bozsa gláva
Trnava i vsza krváva,
Bod' jezerkrát hváléna.

Odket je ime szv. rozsnogavenca ?

Vme szv. rozsnogavenca je z dijacske recsi : rosarium, stera recs po nasem telko pomeni, kak ogracsek za rozse. Mi ga za venec zovemo, kak csi bi z rozszpleteni venec bio. Zovemo ga tüdi za csiszlo od ete recsi : csiszlati, ali csasztiti ino postüvati, to je za velko meti, ár mi z njim naso nebeszko mater, blázseno Devico Marijo csiszlamó, nego návadno sze záto li vu vszeh jezikaj za rozsní ograd, ali rozsnivenec tüdi zové, csi li ka njemi tü in tam lüdsztvo kakse drügo imé tüdi dá — pa zakaj ?

Bio je prej inda szveta eden mladénec, steri je dijak bio, drügoga dela ne meo, kak sze vesiti, szamo ka rávno to delo njemi je najbole neszlanó slo. Szvetszke veszelice, veszéli prijátli, norije i na szlednje grehi — to je bilo njegovo zsvljenje.

Nego edno dobro navado je záto meo, ka je vszaki den eden venec odneszo na eden Marijin szteber, kaksés-técs vremen je bilo.

Pa je to tak slo edno celo leto.

Za to je znam dobo miloscsó od Boga po prosnji bl. D. Marije, ka je na szlednje v kloster sztopo.

Vu réd ciszterciénszki je sztopo pa sze je tak privado k tomi novomi zsvljenji, ka sze je na szlednje celo za blazsenoga csüto vu szamosztani.

Ednoga dnéva jem szam osztano vu kapeli, szí je tam doliszeo pred ednim Marijinim kepom ino sze je zacsno bridko jokati. Vpamet je vzeo to eden sztaresi szamosztanec ino ga je opitao, zakaj sze jocse.

— Oh, moj lübi ocsa, odgavori njemi mladénec, ne morem vecs prenasati nemirovesino moje düsne veszti : Dókecs szam vu szveti bio, szam vszaki den ovencsao eden Marijin szteber, zdaj pa, ka szam jasz tü, je szteber

brezi venca. Ne osztanem duzse tñ, so bom nazaj vu szvet ino bom duzse drzsao mojo dobro navado.

— Lübi moj szin, odgavori njemi sztarec, za toga volo ti je ne vredno odidti od nasz; tñ tñdi mas priliko Mariji vence pleszti. Moli vszaki den pétdeszét Zdravih Marij pa te zagvüsam, ka ete venec bo tak lübeznivi pred Materov Bozsšov, kak kaksi stécs lepi venec z rozs szpleteni.

Mladénec je poszlühno ete tanács pa je verno molo szvéti rozsnivenec. Poleg ete pobozsne molitve je tak napredüvao vu vszakoj jákoszti ino tñdi vu modroszti, ka szo ga zse zacsinjali posilati okoli po farah predgat, szpovedavat iuo tñdi drüge poszle opravlat.

Ednok je ravno z edne takse poti domo so na konji jahajocsi. Veszéli je bio, ar je szvoje delo dobro zvrso. Kak bi poleg ednoga loga sze neszeo, szí je zmiszlo, ka dolisztopi z konja ino de so v log pa tam opravi szvoj rozsnivenec.

Konja je k drevi privezao pa je so dale notri pa je ne vzeo vpamet, ka dva tovaja ideta za njim. Vu logi szí je doli szeo pa je lepo opravo szvojo molitev pa kda sze je nazaj obrno za szvojim konjom, te szta sztopila tovaja pred njega rekocs:

— Ka je bilo to za lepo goszpo, stera je z tvojih vüszť rozse trgala pa na zláto nit napelávala? Dokecs szí ti molo, je ona pétdeszét rozs vtrgnola z tvojih vüszť pa je venec napravila z njih pa je te preminola.

Nas mladénec je z toga zarazmo csüdo: Eta lepa goszpá je ne drüga mogla biti, kak bl. D. Marija, stera je z tem stela poszvedocsiti recsi onoga sztároga szamosztanca, ka je njoj eta molitev vredna telko kak z rozs szpleteni venec.

Za to je zdaj zacsno pripovedavati szvoje zsvilenje tovajom, steri szo sze tak szťrsznoli, ka szo sze szpokorili ino novo zsvilenje zacsnoli.

Od toga vremena sze zove nasa molitev za rozsnivenec, ár, kak eta pripoveszť kázse, je Marija száma pokazala, kakse ime scse dati csiszli.

Szo, ki dvojijo, ka bi sze to tak zgodilo. Zapovedano nam je ne to vervati, ar je tñ ne od verszke isztine recs, nego szamo od iména edne molitve. Nego edno je

isztina : Ka sze nasoj molitvi lepse ime ne moglo dati od toga, ar ne moremo lepsega kepa vzeti za imenüvanje „Zdrave Marije“, kak je edna lepa rozsa.

Zdrava bodi Maria, miloszti szí puna, právi nebeszki poszlanik szvétoğa Trojsztva bl. D. Mariji. Pozdrávlena bodi ti, stere sze vsza császt ino lübézen dosztája, stera szí vise vszeh angelov i szvécov, stera vecs miloscse más, kak vsza drüga sztvorjenja navküper. Goszpon je z tebom.

Ücsa Bog je z tebom, ar te je za mater szvojega jednorodjenoga Szina zselo ; Szin Bog je z tebom, ar szí z tvojecha tela vzeme telo ; Szvéti Düh Bog je z tebom, ar je poleg njegovoga osszencsanja vtelovleni Szin bozsi.

Blázsená szí ti med zsenami.

Ti szí jediná, stera szí mati, stera je brezi trpljenja porodila ino devica osztala.

Blázseni je szád tela tvojecha.

Blázseni je Jezus Agnjec bozsi, z telom vcsinjena Recs, tvoj jedini Szin.

Kelko szkrivnoszti, kelko hvále vu toj krátkoj molitvici. Za isztino je vredná, ka bi sze za rozso imenüvala, kak sze imenüje ona steroj ná császt sze moli.

Sztopédteszét taksih rozs mi szpletémo vküper, gda szv. rozsnivenec molimo ná csaszt nájlépse nebeszke rozse, náse kralice, Marije Device.

Venec je troji, ár tüdi troja je császt, stero Marija od Boga dobila : Ona je deviska mati, manternica i kralica. Devisko materinsztvo je njeno veszélje : veszéli tao. Manternisko trpljenje njenoga szrca je zsalosztni tao. Nebeszka dika je odicseni tao.

Záto práv mamó i dosztójno je, ka szv. csiszlo — to právo — za rozsnivenec imenüjemo ino Marijo devico z rozсами „Zdravíh Marij“ postüjemo.

Rzsn.

Pobozsnoszt k nájplemenitesemi Oltárszkomi Szvesztvi.

Szv. Vince paulanszki je z hizse prvlé nigdár ne vösztopo, ka sze prvlé nebi k Jezusi potrűdo za blagoszlöv, gda je nazájpriseo, znova je njega goripoiszkao i njemi hválo dáva o za prijéte dáre. Lehko sze právi od njega, ka je szrcé njegovo vszigdár tan bilo pred nájszvetesím Szvesztvon, csi je glih z telon gde indri hodo.

Borromeiszki szv. Károly je pa za paradizsom imeňvao takso cérkev, gde je bilo Oltárszko Szvesztvo. „Eti nájdem polejsanje — pravo je on — kak vu kaksem lepom püngradi med mojimi velkimi szkrbmi.“

Pobozsno zšivoca Feria grofojca pa gda szo jo pitali, ka csini tak dugo vu cérkvi, je ete lepi odgovor dála : „Ka podlozsnik pred szvojin kralon, betezsnik pred szvojin vracsitelon ; szíromák pred bogácom, gláden pred presztretin sztolon, to csinim jaz vu cérkvi pred Bogom mojim“.

Z teh péld zavreni, pohájaj ti tűdi vecskrát kršesánzka dűsa Jezusa vu Olt. Szvesztvi. Povrzsi vnoge zobsztonsške gucese z lűdmi i na meszto toga idi na krátki csasz vu cérkev, naj bi szí tan z Jezuson vu Olt. Szvesztvi pogucsavao naszledűvajocsi opominanje szv. pizma : „Koslajtje i vidili bodete kak szlatki je Goszpod.“

Prijétnesega Bogi vsiniti nancs nemres vu cérkvi, kak csi dűhovno precsiscsávanje oprávlas, stero kak aquinszki szv. Tomás právi je ne drűgo, kak gorécse zselenje szi goripobűditi, ka bi Jezusa k szebi prijéli, z njim sze prijedinoli. Bog je po vuogih prilikah vűnazvejszto, kak prijétno delo je pred njim dűhovno precsiscsávanje. Záto je pravo Faber Peter, ka je dűhovno precsiscsávanje prevecs hasznovita skér na to, naj bi isztinszko precsiscsávanje z véksov pobožnosztjov oprávlali. „Tanács dávam záto --- veli ligourszki szv. Alfons — naj bi vszaki, ki sze scsé vu Jezusovoj lűbéznosztí povéksávati vu dnévi koncsi ednok gda Olt. Szvesztvo pohája, ali pa pri szv. mesi sze tak precsiscsavao. Eta pobožnoszt je blagorodnesa, kak bi szi nisterni miszlili, oprávlanje je pa celo lehko! ár kak szv. János od krizsa právi, sze to lehko oprávi rezi toga, ka bi drűgi v pamet vzéli, ka bi od drűgih na to dopűscsenje zadobili, ár szo na to szamo lűbezľiva csűtenja potrebna.

Celo pa prevecs hasznovito je Oltárszko Szvesztvo k betezsniki szprevoditi, ár je Maticérkev na to pobožnoszt 7 let i 200 dnévov odpűszk ov podelila.

II. Theodoz, briankonszki vojvoda, gda je zvedo, ka oltárszko Szvesztvo k betezsniki neszéjo, csi je glűh készna noes bila, gori je sztano i z lampason vu rokáh sze je popascso molit Oltárszko Szvesztvo.

Gda bi Habsburgszki Rudolf, nasztavitel nase králeszke Familie, sze vu Svájce napoto, szrécsao sze je z ednim sztarovitnesin dűhovnikon, ki je nájplemenitese szvesztvo neszó k ednomi betezsniki. Rudolf vidivsi peskoga dűhovnika szi je etak zgucsao: „Oh, Goszpoda nébe i zémle peski noszijo, jaz pa szľuga njegov sze na konji noszim.“ Eta govorécsi dol je szkocso z konja i dűhovnika je goriposzádo, on je pa za brozdé vodo konja do hizse betezsnika. Tan je klecsécs csakao tecsász, dokecs je dűhovnik szvoje delo opravo i po tom je njega znova na konja poszádo i domo ga je lepo szprevodo i prek njemi je dao konja govorécsi, ka je on vecs ne vreden szedeti na onom konji, na steron je Goszpod i Zvelicsitel njegov potűvao. Za tem je pa peski dale so po szvojoj poti. Pridocsi pa k ednomi szamosztáni edna pobožsna apatica zagvűsno z visesnjenja preszvecsanjá njemi je eta právla:

„Za ono szlűzsbo lűbėznoszt, stero szu pred malim Zvelicsiteli tvojemi i szlugi njegovomi doprineszao, de Bog, tebė i tvojo deco obilno lonao i naj bi te od pravice mojli recsih zagvűhsala, pazi na devėto vremen.“ Grof csáka devėti dėn, devėti tjeden, devėti meszec, ali nika poszebnoga sze je ne zgodilo. Ali ovo na devėto leto 1273. leta szept. 30. je Rudolf vu Frankfurti za rimszkoga caszara odėbrani. Od njega sze narájajo kotrige vogrszko ausztrianszke vládajocse Familie, ki vszi z velkov pobožnosztjov Oltárszko Szvesztvo postűjejo.

II. Ferdinand, csehszki kral, gda bi ednok na lovini bio, je ozdalecs csűo glász ednoga zvoncseka szpitávajocsi pa, ka znamenűje to, szo njemi okolsztójėcsi razlozsili, ka sze eden dűhovnik pascsi z Oltárszkim Szvesztvon k betezsniki. Kral sze je hitro popascso za dűhovnikon i gda bi ga doisao, dol je z konja sztopo i peski oglaven vu molitev zalejáni je so do posztelė betezsnika. Dűhovnik, ki je vcsaszű szpoznao plemenitoga naszlednika opravivsi szvojo dužnoszt pri betezsniki eta je pravo : „Radűj sze priátel, ár szta dnesz dvá kralá tebė pohodila : Jezus, kral vszeh kralov — i njegov nájvrednesi naszlednik na zemli — Ferdinánd, bűhmszki kral!“ Dobrotiven kral je po tom obdarűvao Familio betezsnika ino sze je veszėlo nazaj-povrno k szvojin pajdásan. Té kral gdakoli sze je szrėcsao na poti z dűhovnikom, ki sze je z Oltárszkin Szvesztvon k betezsniki pascsso, vszigidár je dolsztopo z szvojih kolah ali pa z konja i klecsėcs ponizno je prijėo z szvesztvon dáni blagoszlov.

Csi szo sze tak eta plemenita goszpoda vszigidár tak ocsivesztno naklánjali pred nájplemenitesin Olt. Szvesztvon, jeli sze ti nebi k Jezusi pridrűzso, njega vu cėrkvi pohájao? Dobro právi Zlátovűsztni: Modri szo z dalėsnje Perzsie prihájali vu bethlehemszko stalico na molbo vu detecsoj podobi szkritoga Bozsánsztva, mi pa, ki szmo ne priszűljeni na tak dugo pot, naj bi ga vu cėrkvi na oltári lehko molili — mi pa nebi to vcsinoli? Jeli je to ne manjárnoszt i v nėbo kricsėcsa nezahválnoszt?!

Da bi szamo znali lűdjė i porazmeli : kak obilna vretina je vsze milosztű Olt. Szvesztvo, i kakse milosztű lehko zadobijo, ki njė pohájajo, zagvűsno kak zsėden jelen k sztűdenci bi sze popascsili k tomi Szvesztvi. — Pobo-

zsen Alvarez Boldizsár redovnik i szpovednik szv. Terezie sze je k obszlůzsávanji szv. mese vszigidár pobožno pripravlao. Gda bi szí ednok pri taksem pripravlanji vu globoko pobožnoszt zalejáni pred Olt. Szvesztvon premislávao, szkázao sze njemi Jezus vu vidocsoj detecsoj podobi vu rokáh uoszécsi puno právih dzsůndzsov i drágih káménjov i eta je njemi pravo : „Da bi sze szamo znajsao, ki bi eta vzeo od méne!“ . . . Kak lepo znamenůje eta prikázen ono pripravnoszt, z sterov Jezus njegovo Szvesztvo molécse lůdsztvo z punosztjov nebeszkih kincsov obogati ! Ali kak pripraven je on vu pontůjanji, tak manjární szmo mi vu vjémanji ! Jezus vu nájplemenitesem Olt. Szvesztvi je zagvůsno onim, ki njega pohájajo, trost vu zsalosztí, pomocs vu nevolah, voj vu potůvanji, tanács vu dvojnosztí, podpora vu szlabotah, vracsitel vu betegi, pomocsnik vu vszeh potrebsinah. Szvedocsijo nam to naszledůvajocse példa.

Vu onoj bojní, stero je szv. Ludvig, francuszki kral na obrambo bozsega groba pelao proti szaracenan, sze je csůdnovito vőszkázala ona bozsánszka mocs, stera sze pod krůhsnim kepon zdrzsáva vu Olt. Szvesztvi. Vsze je zse na pot bilo pripravleno, zse szo na hajov steli sztopiti i od szůhe zemlé szlobod vzéti. Te je kral várao, ka escse nika fali na hajovi, pa to nájpotrebnese — nájmre Olt. Szvesztvo. To je steo kral, naj bi ono tůdi tam bilo, ka bi sze vu pogibelnosztah lehko k njemi obrnoli i betezsnike lehko z nebeszkin krůhon pokrepili. Vu eden lepi oltár szo na hajovi szránili Bozsántszvo. Kral je vu dnévi z veksina pred oltáron klécsao i na njegovo zapoved sze je tůdi vszaki dén mesa obszlůzsávao na hajovi.

Ednok je szamo velki vihér nasztano na morji, válovje szo hajov szem tam lůcsali i na szlednje k ednoj pecsini vdarili. Vojácje szo to miszlili, ka sze odszloboditi nemrejo i vszi preidejo. Vu toj groznoj pogibelnosztí, gda szo vszi jokali i szvoje dűse Bogi zrácsali, dűhovnicje szo sze na szvéto meszto popascsili. Tan je zse klécsao kral pred oltáron i z vkűpszklenjenimi rokái sze je molo za odszlobodjenjé. I ovo pomocs sze je szkázala. Hajov sze je po mali z pecsine dolizválao, vihér sze je ftisao i szoldácje szo sze z pogibelnosztí odszlobodili ; to odszlobodjenjé szo vszi onoj pobožnosztí szpíszali, stero szo pred

Olt, Szvesztvon oprávlali. — Nase zemelszko zsvilenje je tüdi szpodobno k zburkanomi morji, k nam je tüdi blüzi Goszpod nébe i zémle vu oltárszkoj skrinji i csi vu szrecs-nih dnévah k njemi vu Olt. Szvesztvi prihájamo, on sze z nász tüdi neszpozábi vu zburkanih dnévah, nego ponüdi nam szvojo pomagajocso roko i od vszeh nevol nász odszlobodi. Nadale on Zvelicsitel, ki je vu szvojem zemelszkom zsvilenji tak doszta betezsnikov zvrácsó, je tüdi vu Olt. Szvesztvi vracsitel boleznikov. Z vnogih példa stere bi lehko naprezracsunao, szamo edno dolszpisem.

Szv. Gergely Naziánszki nam pripovedáva, ka je szesztra njegova Gorgonia vu teskom betegi vlégla. Zse szo jo doktorje dolipovedali. Te je vu ednoj noci z posztelé gorisztánola ino sze je k ednoj cérkvi privlekla, naj bi pri Jezusi szí szvoje zdrávje iszkala. Pokleknola szí je tá pred oltár i napre je zracsunala szve one csüde, stere je csino nigda szmileni Jézus i po tom ga je proszla, naj bi njoj tüdi nazájdao njéno zdrávje. To z mocsne vere szhájajocso detecso molitev kak bi zavrgao Jezus? Csüdnovito je zvrácsó betezsnico i ona je zdrava odsztávila cérkev.

Szlepec Ivan.

Zslica medŭj.

— Poveszt. —

Dva csasztnika, (oficera) sztariva pajdása, steriva szta szlŭzsila obá pri ednoj kompániji, szta sze ednok szrecsala na ceszti. I tiszti dén je bio szvétek, i eden od csasztnikov je rávno priseo sz cérkvi, ár je bio pri szv. obhajili. „Kak szte prisli do toga, navajeni kak jesz na vojasko szlŭszbo, da hodite tak pogoszci k szv. obhajili“? ga nagovori pajdás. „Pitate, kak? Prav naravno ali denok csŭdno. Jesz szan sze szpreoberno po predgari, steri mi ne nigdar govoro od vere — po mojoj zseni. Ona je bila pobožsna, i ár szan jo isztinszko lŭbo, szan jo niháo v miri v njenom verszkom prepricsanyi, esi rávno neszam bio njenoga mislenja. Scse kak dekla je bila vu vecs pobožsni bratovesinah i zmirom sze je popiszávala: Marijino dete. Tema dvema recsama szan sze jesz poszmehávao, denok szta sze mi dopadnoli; szam revén zakaj. Kak moja zsená je bila vsze za méne, osztála je pa denok kak je bila prle, naimre pobožsna, vesztna: da bi pri tom zanemárjala szvoje duzsnozsti. Prav redko gda je zmenov govorila od Boga i denok szan csteo v njeni ocsáj ka je vtom pogledi miszlila. Csi je szlabe navade vujslo zmoji vŭszt kakse pszŭvanje, szan

zapazo'kak je včaszi obledela i vecskrát szo sze pokazale tūdi suze na njenom obrázi : i to je bilov sze, ka ona odgovorila mojemi pszüvanji. Hitro za tém je pa njeni obráz posztáo pálik prijazen, i scse bole kak prle ona mi je ne nigdar pravila gda szan kaj hūdoga vsino. ali szpoznao szan to szám.

Gda je molila zajtra i vecsér, vu mojoj pricsojocsnoszti, i toga ne nigdar za nemarila, je bila kak zamuknjena : Vo todlm hipi bi tūdi jesz rad vecskrát poklekno, ali ne szan vūpao. Gda je prisla sz cerkvi od szv. obhajila, sze mi je vidla obdána od csisztoga, nebeszkoga ožrácsja. I rávno tiszte dneve (naimre gda je bila pri szv. obhajili) je bila poszebnó vészéla i lūbezniva. Za méne je bila pravi angeo. Prepricsan szan, ka szan jo dosztakrát zbantūvao, ali prinjoj sze nigdár ne poznalo zbantūvanje. I gledaj, po seszt letnom taksem predgari szan bio vesz szpremenjeni i zselo szam lūbiti tisztođa dobroga Bogá, steroga je lūbila moja zsena i steri njoj je vlevao vdūso pobozsnost, stero szam potrebtvao vu szvojih kesznesi letaj. Zato jesz szam nevém, kak szan priseo do toga hrepenenja, to pa znám, ka szan so lūbeznivo zseni proti gda je slasz cerkvi i szan njoj pravo : „Ivana, zseni me k szvojemi szpovedniki :“ Na to me ona do szuz genjena obine rekocs : O je szan znála, ka bos ednok pravo té prelepe recsih, vej szan vto nakanenje telko molila ! Hvála prelepa hvála ! I od toga csasza — o prite uasz raj moj sztári pajdás vecskrat obiszkat, i prepricsali sze bote kak szrecsno zshiviva ! O szvéta, Bogi dopadliva lūbeznivoszt, ti szí kak rosza, stera ozsivi povehnjene cvetlice i je olepsa, ti szí disáva cvetlice razsirjajocsa szí po vszeh krají ge cvetés. Prav je meo szv. Francsisek Szaleski, gda jo je imenūvao : „zslica medūj !“

S. J.

Nase romanje vu Maria-Cell.

III.

slovek zse to vu szvojoj naturi ima, ka kem bole csüti, ka zse szkoron kaj doszégne, tem bole dela, tem bole sze trüdi naj zaisztino doszégne. To szam vzeo na pamet pri nasim romarom tüdi, ki, gda szo zsmetnesi tao poti fcsinili, da szo zsé te veliki breg za szebom vidili, tem hitre szo sze napre pascili, ka najkem hitrej pridejo vu Maria-Cell. Dosztih med njimi, ki poszebnó hitro szo znali idti, sze od vnozsine odtrgnejo, ino szami naprej gréjo. Pa je kvár bilo sze tak pacsiti, ár csi szo rávnok prvlé prisli na meszto, dönok szo zvüna várasa mogli csakati na sereg, ár szo kam ne vedli idti gda cslovek iz toga 1200 m. viszikoga Seeberga doli sze püscsava vu dol, vu globoki dol, gda sze hizse tak za mále vidijo kak mále hütice, cslovek pá pred szebom vidi vnozsino viziki bregov, ali steri bregovje szo ne tak sztrahovitui, kak prvlé imenü-vajocsi, ár szo lepimi jalicsmi ino zdrügimi lepimi velikimi bormi zakriti. Ali med temi zgorov pokriti bregami na ed-nom sztráni na szredi plemena sztoji edno 7—8 grozno-vitni veliki ino kameni szkal, stere sze osztro fkraj locsijo, szvojoy püscsavnosztjov od njih okoli vzejécse zeléne okrogline. To lüsztvó steri eti prebiva csi je cslovok pita, ka stimajo, kak szo groznovitne szkale na szredi vu leszi nasztanole, nam etak prepovidavajo od etoga poszebnoga

znaménja : bilo je pred dugimi sztotinami ka szo poleg toga brega, vu ednoj vészi mladenci fasenek obszlüzsvali. To grdo poganszko návado, stero zsalosztno nase szlovenszko lüsztvó tüdi trno zdrzsava — szo drzsali ino szo sze razveszeljavali. Ne njim zadoszta bilo to, nego escse na drügi dén, na pepeonico dale sze razveszeljavali na szpáko cele krogline. Na ednok, eden mladénec med njimi, toga tanácsa da njim, naj sze dájo gori szprevoditi iz igranjom na te viziki breg, ino do sze tam razveszeljávali dale, naj je tam vszáki vidi. Tanács toga hüdoga mladenca sze je njim dopadno, naberéjo sze fküper idejo z muzsikov veszélo na breg. Ali kak gori pridejo je doszégne bozsa kastiga ino sze na kamene store obrnejo ino tak bi posztanole té poszebne pecsine.

Jeli je ta pripoveszt, stero eti prebivajocse stajerszko lüsztvó prepovidáva je isztina ali ne, nemrem szvedocsiti, ali edno veliko pravico jasz vidim vu etoj zgodovini, to scsé najmre praviti ta pripoveszt poboysznga stajerszkoga lüsztvá : ka cslovek nemre grehsiti brezi toga ka bi ga pravicsen Goszpoden Bog ne kastigao, ka szaki greh zsé bozso kastigo vu szebi noszi. To pravico scsé nam glásziti ta vu vüsztah lüsztvá zsivocsa pripoveszt, drügo nikaj ne vecs. Cszasz je ne dugi csloveki csi ga düsevnoszt nadigáva ztov düsevnosztjov doli obláda té najvékse zsmécse, tezsave, ztov düsevnosztjov je szlatko trplenje, krizs. To pravico szo szküsavali nasi romarje, gda szo zse edno 5—6 vör peski sli ; sze zátok dönok zdrzni drzsijo neodmogejo, nego veszélo szpevajo, poboyszno molijo, ino gréjo naprej proti Maria-Celli.

Bilo augusztusa 26 vecsér okoli szédme vöre, gda szmo vu Maria-Cell prisli. Ozdalecs cslovek nemre viditi cérkvi, niti meszta, ár je za bregom; gda scsiszta ta pride, naednok sze odpre pred ocsmi poboysznga romara zcelov szvojov velikosztjov ta lepa cérkev Blajzsene Device Marie.

Nigdar nepozábim to. Szunce, stero je pa celi den zakrito bilo, ár je oblacsen csasz bil, zdaj sze naprej szkázse ino rhdécsemi rádmi ide na pokoj pod bregé. Szkazalo sze je na krátki csasz, tak tak da bi nam stelo naznanje dati, ka sze znami veszeli.

Okoli 7 vöre vecsér je zse lüsztvó zvékxa .nafküper bilo zvüna várasa, ka naj vu redi szí nafküper notri idejo.

Vecsér je zse bilo najobprvim je trebelo sze za meszto szkrbeti, gde de lüszto prejk nocsivalo. 700 lüdi na meszto pelati, je ne málo delo, tem bole, ár szi to lehko miszlimo ka 700 lüdi vu ednom rhámi na meszto szpravití nemre. Z velikov zsmécsov isztina, ali dñnok vszakomi szmo meszto szpravili. Gda je zse vszaki znao gde de na meszti, szmo taki vszi nazaj sli na trg (platz) cerkveni, gde szmo sze fküper csakali, ka naj zproceszszio v okoli iro notri vu cérkev idemo. Vszaki szi je küpo edno szvecso stero de gorécso vu rokaj drzso vu proceszsziji.

Ali to je ne tak hitro slo, kak bi szi cslovek miszlo. Najkeszne szmo prisli, szmo mogli csakati, dokecs szo drüge proceszszije, stere szo pred nami prisle okoli cerkvi zgorécsimi szvecsicami sle. Po rédi pride edna nemska, tótszka, vogrszka proceszszia ino zse je koli 8 vöre bilo gda je réd na nász priso. Tiha nocs je bila, zvezdice sze lepo bliszekcejo ober nász, gda zacs nemo szvecicse vuzsigati vu réd sze szprávlati 4—4 vu ednom rédi, gda pridejo veliscasztliti goszpod Dr. Ivanóczy iz ednim barátom iz szamosztana (klostra) ki proceszszio notri pelajo. Na ednok sze csüje veszélo zvojenje na nasi vüszlah pa, ta sztára szlovenszka peszen stero szo zagvüsno nasi ocsevje ednok tüdi eti veszélo szpevali :

„Lepa szi lepa rozsa Maria

Tebe csasztlimo nebeszka Kralica“

Nemre cslovek doli szpizati to, ka je té cslovek csüto. Nasi szlovenci lepo znajo szpevati, ino zdaj szo to tüdi pokázali. Poszédik sze pita odket szo te lüdje, ka tak lepo szpevajo, ka ji je teliko ino zcsüdivanjom sze napunijo, postenjë csütijo do nász, do nasega národa, stero je pa od teliko národov zavrzseno, tém bole ár nemski veliki szpevnik Goethe právi :

„Wo ich singen höre da lass' ich mich nieder

Nur böse Leute haben keine Lieder“

To szlovenszki teliko zadene.

Gde jasz szpevati csüjem, tam sze doli podám

Peszmi ne najdem szamo pri hüdi národam.

To szam na pamet vzeo, to szo szodili od nász drügi národi, ino zveszeljom zdüpelsnom veszéljom je bilo napunjeno moje szercé.

Po mali pridemo do prednje dveri one cerkvi, gde je Blajzsena Devica Maria podugi sztotinaj teliko ino teliko miloscse delila, teliko betezsnikov zvrácsila, teliko krizsov, nevol fkraj zéla ali poszlátıla, prvle liki bi cslovek vu to szvéto meszto notri sztopo, more csütiti szvojo nevrednoszt . . . Ino nasi romarje csütijo, csütijo szvojo nevrednoszt, doli sze nagne szaki ino kúsne te szvéte cerkvi prag, dosztih ji po nági kolinah notrih ide pred oltár Blajzsene Device Marie, steri je na szredi cerkvi. Ne je bilo oká vu sterom bi od veszelja szkuze ne bliszketale. Nas czio szmo doszégnołi, pred csüdnovitnom podobom Bl. D. Marie szmo, steri je na szrebrni oltár polozseni. Pred njim szto ino szto szvecs gori, veszéło szpeva eti vszaki národ, ino szrcé vszakoga csüti zaváhlnosztjov puno lübézen do Bl. D. Marie, tü vszáki csüti, ka vsze miloscse zadobi, stere szamo potrebüje. Dugo szmo tü osztali na tom blajzsenom meszti, molécs ino szpevajocs, szmo vszi opravili nafküper vecserásnjo pobožnoszt, ka naj na drügi dén znova zacsneho.

Lenarsich Mirko.

(Dalje.)

Dve szírote.

Lam gori na planini vu ednoj malo^j hizsicski male vesznice eden mrtvec lezsi lepo oblecseni. Na skrinji scse fali pokrivalo. Edna mlada zsen-szka lezsi vu njoj. Njeni püszti, tenki obráz escse izda pun zsaloszti, kak csi bi szí escse izda od zemelszkoga trplenja premislavala. Vnoge tuge szo njoj globoke brázde zorale na licih pa njoj je to nancs szmrt ne mogla dolizbriszati.

Pri odpretoj skrinji rázlicsne persone klecsijo. Edna je edna sztára szüha mamica, stera návadno pri vszakom mrtveci verosztüje. Poleg nje dvoje dete szkücsi: deszél let sztar Stevek pa tri leta sztara Bárica. To szo szíromaske mrtve dovíce szírotice.

Za lübo mamó molijo zdaj. Bárica sze je na nezhobleno skrinjo naszlonila pa je zaszpala.

Rozsnivenec szo opravili. Sztára mati gorisztane.

— Deca idte szpát! Vütro moreta rano sztanoti, ka do vama mater na cintor neszli.

Pa szo szíromasko dovico drügi den vu mrzlo zemlo polozsili.

Po poti, domo z cintora goszpon plebanos pocsakajo obsinszkoga zsupana ino ga pitajo:

No, goszpon zsupan (richtar), ka mo delali z tov dvojov szíroticov?

— Zse szam miszlo na to, goszpon plebanus! Szesz-

tra pokojne etam prek ete mocsvare sztanűjje, tá je pos-
lemo k njoj, ona de sze szkrbela z njih.

— No dobro je, odgovorijo goszpon plebanus, pa
sze proti Steveki obrnejo rekocs:

— Dete moje, csi ti tam ne bi dobro slo, te pridi
prek k meni pa vama te zse nikak pomoremo.

Notri szta sla k zsupani. Mála Bárica je tam zse z
ednim velkim falatom pogács csákala na Steveka z szmej-
nim obrázom.

Steveki szo tūdi ponűvali, da pa on, csi li ka je
lacsen bio, je ne mogeo jeszti tak kak csi bi ga kaj stelo
zagrliti.

Okoli deszėte vere szo sze na pot podale szzirotice.
Ne je bilo nikoga, ki bi z njima so.

De Bárica mogla tak dalecs idti? je pitala zsupanova
zsena Steveka. Pot je sztrmena doli pa tam dale notri
vu mocsvari pazila, ka sze ne pogrozita!

Stevek sze je ne bojao. Bárica dobro zná bezsati pa
csi de trűdna, szí jo na hrbet vzeme. Prek po mocsvari
je pa zse hodo, tam on zná pot.

Pa szo sle szzirotice. Lűbezniva materinszka roka,
stera bi je pelala, je tam doli lezsala pod poldrűgin
metrom teske zemle drevėna ino mrzla.

Nego dűsa njėna je za szebom zselela szvoje szziro-
tice pa tákse zselenje velko mocs má pri Bogi.

Bárica je szkákajocs sla poleg Steveka. Po táksih
potáj je hodila, po kaksih escse nikdar ne; takse rozsice
je vidla, kaksih escse nikdar ne. Pa szta prek mocs-
vare prisla.

Poldné szo zse dávno odzvonili, kda szo szzirotice
lacsne i trűdne k tetici prisle. Bárica je zse vecs ne
mogla idti, Stevek jo je neszti mogeo na hrbti.

Tetica, kda szo je ovarali, szo csemerno glėdali pa
szo njima veleli doliszeszti.

— Szta po vėszí prisla k nam?

— Ne, tetica . . . midva vszikdar tū osztaneva . . . tak szo pravili goszpon zsupan.

Pa je na to natihoma, bojazlivo prisztavo: Mama szo nama mrli.

Tetica szo en csasz tiho bili. Naednok szamo zacs-nejo preklinjati pa právijo :

— Tū scséta osztáti? Z toga ne bode nikaj! Idta nazaj, odked szta prisla!

Stevek je z bledim licom sztopo doli z klopi pa je steo tūdi Báríco dolizdignoti.

Da je pa mála jokati zacsnoła pa sze ne dáła re-kocs: „Tjūdna szan, lacna szan.“

— Na, to máta malo krūha pa mleka pa sze mi te poberta.

Szamo ka Stevek zdaj pá ne mogeo jeszti. Ne je csūto gláda, niti trūjave. Báríca je száma jela.

Pa szta sze na pot podalá. Pomali szta k logi prisla. Báríca je zaprva vészéla bila ; je vszefelé zpitávala od Steveka, nego na szlednje je tiho grátala. Kda sze je pa szunce vtonilo ino je tema presztérála po logi szvojo mrezso, sze je zacsnoła jokati od sztraha ino trūjave.

Stevek jo je na hrbet vzeo pa jo je precej dalecs neszeo. Z loga szta vōprisla. Báríca je znova bezsala malo szama kre szvojega brateca.

Vu tom je vszikdar bole tmicsno gracsūvalo, ka szta komaj nisteren sztopáj vidla naprej pred szebe. Po navzdolnoj kamenoj poti sze je opotekala Báríca, ka njoj je Stevek na szlednje pravo :

— Csakaj, szesztrica, ka te na hrbet vzemem pa va tak sla domo.

Báríca je z rokámi pokala od vészélja pa je obimnola brateca za sinjek.

Stevek je pa bezsao z njov doli po bregi. Szrce njemi

je mocsno bilo, kolena szo njemi trepetala pa sze je teski znoj cedio z njega, csi li, ka je hladna nocs bila.

Ne bode dugo pa ta doma!

Zse je vido ozdalecs poszvet prve hizse. Med velkim drevjom dvoji poszvet. To je kovacsova hizsa, ki tū na konci vészi sztanūje.

Szamo ka je tmica vszikdár véksa bila. Meszec sze je tūdi szkrio, zvezde szo sze ne bleszketale, csarni oblácie szo zakrili pred njima jaszno nebo.

Stevek je vecs nikaj ne vido.

— Stevek bezsi — ga je rátala mala szesztrica.

Pa je Stevek bezsao na njéno ratanje pa je scse szkocso tūdi nisterokrát.

Liki csūdno! Pot je vecs ne trda kamena bila, nego mehka pa sze je szamo ednok gibati zacsnoła zemla pod ujevovimi nogami.

Vu mocsvaro je zablodo.

Presztrahseni decsak meszto toga, ka bi sze nazaj obrno escse bole naprej ide proti globocsini.

— Bárica, notri szva vu mocsvari . . .

Z trepetajocsim szrcem sze je sztavo z szesztricov na hrbti ober mocsvare. Szamo ka je ne dugo sztao. Zacsno sze je toniti. Szrce njemi je sztrahsno bilo, zácsao je kricsati.

Da pa odgovora njemi je niscse ne dao . . . Zse sze je do prszih vtono. Komaj szí je zdihavao. Bárica je zse tūdi notri bila na polovico.

Ober mocsvare sze je pa bela megla presztirala.

Stevek je tak miszlo, ka je to mamina lepa obleka, vu steroj szo ji zakopali.

Pa je vido mamó tūdi. Tak sze njemi je vidlo, kak csi bi njemi mama z rokov kimali, kak csi bi ga zváli.

On je tak vido.

Pa je glász tūdi csūo.

Drevje je sūmelo, Stevek je pa miszlo, ka mama tak szpevlejo.

Ja, tak szpevlejo mama — vej je on to vszikhár csűo, kda szo mama njegove bratece pa szesztrice z tem v szen szprávlali.

Pa szo ovi vszi pri mami. Szo prle odisli, kak mama. On pa Bárica ta tůdi sla. Onjeva tůdi scséta pri mami biti. —

— Mama! . . . lůba mama! je zkricsao na szlednje.

Pa vonjécsa voda mocsvare njemi sze je zse vu vűszta szilila, vszikhár nizse i nizse szta sze pograzsala vu blatnoj vodi, stera jiva je zakrila za navszeveke.

Niscse je ne znao vu vűszí, ka sze je zgodilo z szírotami. Bregovje szo vidili vsze, pa drevje tůdi, pa bregovje i drevje ne gucsijo.

Mocsvara tůdi zná, da je pa ona tiha, tiha, kak grob.

Niscse ne ovádi nikomi, ka je bilo pa kak je bilo.

Szamo ednok, na tisztí velki, szlednji dén, te de szodba za neszímilene.

Bg.

Iz zgodovine szvete materecerkve.

— Ariusova szmrt. —

Na popiszanom prvom niceanszkom szpraviscsi szo Ariusa vszi püspecje povrgli, ar szo szpoznali, ka krivo vero vcsi ino szo podpiszali niceanszko verevadlúvanje. Arius bi túdi meo zdaj priliko szvoje krivo vcsenjë nazajvzėti ino pokoro delati, nego gizda je zdaj zse prevelka bila vu njem za to pa kda bi vküpszpravleni püspecje vidili, ka on duzse sztalen pri szvojoj krivici, szo ga izobcsili z szvete materecerkve ino njegovo vcsenje za krivo povedali ino za krivoverca imenüvali vszakoga, ki de njega naszledüvao.

Da sze je pa te túdi tak zgodilo, kak vszikdar, csi sto kakse olejsanje vcsi vu veri : szíromaski národje szo sze derzsali prave vere, bogatinje szo pa krivico pomagali, ar je nova vera menje duzsnoszti naprejpiszala. Caszarova szesztra Konstancia vojvodica je tak dugo künckala okoli szvojega caszarszkoga brata, ka njemi je to vglavo zabila, ka szo Ariusa püspecje krivicsno obszodili. Caszar njemi je na to dopüszto, ka je v Carigrad priseo v caszarszko palacso ino sze je tam zdrzsavao pa je túdi priszegao pred caszarom, ka je on toga nikdar ne vcsio, ka szo püspecje za krivo vero szpoznali i za koj volo szo njega izobcsili. Na to ga je caszar odpüszto rekocs : „Csi je tvoja vera pravicsna, szí dobro priszegao ; csi je pa brezbozsna, te te naj Bog szodi za volo priszege tvoje.“ Na to je caszar alexandrinszkomi püspeki zapovedao, naj Ariusa nazajvzeme vu obcsinsztvo szv. materecerkve, nego ete püspek ino lüdsztvo njegovo je tomi protisztalo. Ca-

szar vidivsi, ka püspek Ariusa za kriverca ma, je zapovedao, naj Ariusa vu püspekovszko cerkev szprevodijo pa csi de püspek protisztao, naj tüdi z szilov szpunijo njegovo zapnved. Püspek vidivsi, ka njemi proti krivici eti na zemli pomocsi ne iszkati, sze je k Bogi obrno ino je Boga vu vreloj molitvi proszo, naj szkazse vö szvojo mocs ino naj obráni právo cerkev szvojo od krivice.

Za nistero vero po tom je Arius z velkov processijov priseo vu meszto, stera je njega v cerkev szprevajela, nego na glavnom trgi ga je naturna potrebcšina na sztran pozvala. Lüdsztvo ga csaka pa kda ga naidejo mrtvoga na szvojem meszti: droba szo vsza z njega odisla. Zgodilo sze je to 336-ga leta r. Kr. Na to dogodbo szo sze vnogi njegoi naszlednicje szpokorili ino szo nazajsztopili vu krilo prave szv. materecerkve.

Vnogi drügi sso pa duzse arianci osztali — celo caszarje szo bili njegove vere, dokecsje Bog vu 300—400 letaj ne zapravo tüdi to blodnoszt.

— Szv. Athanasius püspek. —

Med püspekami, steri szo sze proti Ariusi i njegovej blodnoszti borili je eden iz nájglaszovitnesih szv. Athanasius bio. Okoli 296-ga leta szejé narodo ete Bogi veren mozs, pravi steber vu sztálnoszti vere ino branitelsztvi szv. materecérkve. Rojsztuo meszto njegovo nam je po imeni ne poznano, telko znamo szamo, ka sze je nindri v Egyptomi ne dalecs od Alexandrie narodo. Vu szvojoj ranoj mladoszti sze je szpoznao z szvetim Antonom püs-csavnikom, ki njemi je tisztoğa hipa düseven voditeo bio. Za volo njegove velke vucsenoszti ga je Alexandrinszki püspek za diakona poszveto. Vu Alexandrii je szpoznao nas szvétec Ariusa ino je tüdi njegovo jálnoszt ino prillizavanja szprevido. Z vszov mocsjov sze je na to protiposztavo jálnoszt toga mozsza, zato ga je tüdi püspek vu Niceo na cerkveno szpraviscse z shebob vzeo. Tü je z vel-

kov vrelasztjov ino z modrov vucsenosztjov brano pravico szv. materecerkve pa z tem delom je vsze Ariusove naszlednike za szvoje neprijatele vcsino. Iszkali szo vu njem krivice, ka bi ga mogli zapraviti, da szo pa ne naisli niedne. Kak csi bi njemi Bog posebno miloscsao dao, ka vu vszako zapleteno zanko, stero szo njemi szpravlali neprijatelje, szo oni szami notriszpadnoli tak, ka szo ga zse na szlednje za comprnjaka vözkricsali, da je pa to od pobožnosztli punoga i lübézni vrednoga Athanaziusa nancs neprijateo ne steo vervati. Kda je pa z etoga szpraviscsa domo priseo, ga je Alexandrinszki püspek za szvojega naszlednika imanüvao. — Athanasius je pred tov teskov csasztjov steo vu püsztino vuidti, nego naisli szo ga, odpelali szo ga vu cerkev, kde szo ga püspecje med najvéksim veszeljom lüdsztva za mesnika ino püspeka poszvetili.

Athanazius je dobro znao, ka pride z njegove püspekovszke csasztli. Arianci szo nikoga ne odürjavali tak mocsno, kak njega. Zdaj, ka je to csaszt na szebe vzeo, szo ga obtozsili caszari. Caszar je Athanasiusa pred szebe pozvao, nego ovaravsi mozsia ino poszlüsavsi njega, ga je z najvéksov csasztjov nazajposzlao v Alexandrio. Szamo ka szo njegovi nepriatelje dale delali proti njemi ino szo ga zandrügim tozsili pri caszari, ka je vsze nemirovesine Alexandria meszta Athanazius. Pa zakaj? Zátó, ar je on doszta predgao od toga, naj sze verni csuvajo od arianszke krivice ino sze naj ogiblejo obsinsztva onih, steri szo szvojo lübeznivo mater, pravo cerkev bozso zavrgli ino zatajili. Na ete tozsbe je caszar — miszlivsi, ka tak mir napravi — Athanaziusza vu pregnansztvo poszlao vu *Trier*. Caszar je to z dobrim nakanenjom, za volo mira vcsino, nego to nam je dobra pelda, ka csi sze szvetszka vlada vu cerkvena dugovanja notrimesa, ka tam nancs te ne haszni, csi je dobroga nakauenja.

Vu *Trieri* je meo szvoje glávno meszto caszarov szin

vere i oponasanja ne morejo lazsi siriti, szo ga po drügom kraji zacsinjali grizti: Caszari szo ga obtozsili, ka je on z Magnentius vojvodom drzsao, steri sze je proti caszari porebero ino szledkar, kda ga je caszar_vu dvojoj bojni obladao, szam szebe vmoro.

Na to tozsbo sze je caszar jako razszrdo na szv. Athanasiusa. Athanasius_sze je ne presztrahso znajocsi to, ka je on szvojemi caszari vszikdar verno szlüzso; nego caszar je bole vervao njegovim neprijatelom, kak njemi; zato je 5000 vojakov poszlao v Alexandrio z tov zapovedjov, naj Athanasiusa zgrabijo ino v Konstantinapol prizsenéjo. Vojszka je ravno na predvecsér ednoga szvétka prisla v Alexandrio. Athanasius je z szvojimi dühovnikami ino lüdsztvom vu cerkvi bio. Zse je noes bila pa vrata cerkvena szo zapreta bila, ka arianusje ne bi med njimi kakse nerednoszti delali. Vojacje szo cerkvena vrata notrivdrli ino szo z vöpotégnjeni miszáblami sli notri vu cerkev. Med lüdsztvom je velka kricsa ino nerednoszt nasztanola; niscse je ne znao, zakaj sze to godi, szamo Athanasius je vido, ka to znova proti njemi ide, za to je lüdsztvo miriti zacsko ino je poszlao domo, szamo ka szo ga nisterni dühovnicje ino püscsavnicje med szebe vzeli ino szo ga med vnozsinov vöodnészli z cerkve, kda je omedlo. Kda je nazaj k szebi priseo, je odberzsao vu püsztino pa sze je tam szkrio vu ednom szühom sztüdenci. Pa tü je znova vu pregnansztvi zsivo celih sészt let, kak vucsitéo i lepa pelda krcsanszke popunoszti za vsze okoli sztánüvajocse püscsavnike. Zaprva njemi je edna krcsanszka rodovina noszila zsives, szledkar, kda je vojszka zse vsze preiszkala za njim po celoj püscsavi pa ga ne mogla náidti; ino je nazaj odisla, je on dale notii odiseo vu püscsavo. Po sészt let pregnansztva je nazaj odiseo v Alexandrio, zmesz je escse dvakrat mogeo bezsati pred szvojimi protivnikami, dokecs je na szlednje li mir naiseo ino zadnjih 7 let mirno

ravnao szvojo püspekijo do szvoje szmrti, stera ga je leta 373-ga zadobila.

Vu zsvljenji toga szv. püspeka vidimo pravo példo krscsanszke sztanovitnoszti. Pétkrat je bio pregnani, trpo je vnoga, ednok sze je stiri meszecov dni zdrzsavao vu grobi szvojega ocsé, ednok bi ga zse neprijatelje szkoro zgrabili szamoga szo naime pitali, ki szo ga iszkali, jeli je Athanasius dalecs, on je pa pravo, ka je ne dalecs, naj ga szamo iscsejo pa szo na to vojacje dale odisli. Sésztreszeti let je trpo vsza mogocsa preganjanja. Caszar njemi je vnoge császti bogásztva obezsavao, csi de on tûdi to vervao, ka Arius vcsi, ka je Szin mensi od Ocsé Boga pa je Athanasius obscuvao szvojo vero, csi li ka szo sze vnogi drûgi zapelati dali pa sze je vera Ariusova tak sirila, ka sze je szamo naednok zacsûdivao celi szvet, ka je arianszki posztano, kak nam pise eden glaszoviten cerkveni pizateo.

Nego Bog je zato ne zaosztavo szvoje cerkve pa je Athanasius na konci szvojega zsitka zse vido, ka sze nazajobracsza szvet k pravoj veri z tmicsne blodnoszti arianszke.

Bassa Ivan.

Drobis.

Kelko vödavanja majo rimszki pápa ? Na personalszke potrebesine szv. ocsó sze ponüca vszako leto 500,000 koron. Vu tom je notri njihova kühinja i njihova mala vojszka. Pokojni Leo papa szo na szvojo persono 5 koron nücali na den. X. Pius escse menje potrosijo. (To sze razmi njihova jesztvina i pitvina.) Z te sume tüdi davajo na dobre nacsine, szíromakom ino tüdi vladarom szpomine.

Vu Rimi sztanüvajocsim kardinalisom sze da za plácsó 700,000 koron. Na vszakoga poszebi malo pride z toga za njegovo csaszt. Na pomocs szíromaskim cerkvam sze sztalno dá 460,000 koron.

Na obcsuvanje hramov i cérkev, stere szo vu papovih rokah sze ponüca vszako leto 1.800,000 koron; na placso csasztnikov papovih 1.000,000 koron; na penzio csasztnikov papovih 1.500,000 koron; na sole pa na missione po drügi krajah szveta pa 1.200,000 koron. Cella suma zneszé 17.600,000 koron vu ednom leti. Velka suma je, nego tüdi na vnoge tale ide pa tak velka je li ne, kak drügi vladarje dobijo z csiszta na szvojo persono.

Pa csi szí zdej zmiszlimo, ka rimszki papa ne imajo

jmanja, stero bi njim kaj noszilo, sze ne bodemo csüdivali, ka sze vu vszakoj cerkvi more pobirati za njihovo persono, ka koncsi lak-kak szo mogocsi poleg szvoje viszike csaszti zsveti.

Taljanje szo tüdi vöszpravili z sole krizse pa katekizmus pa njim je zdaj te lezsi. Nase lüdsztvo tüdi vszesirom drzsányi scsé sole prekdati, ár miszli, ka te nikaj nede vecs kostala sola; kda jo prek dá, te szpozna, ka je sola zdaj lüdszka, nego terhi szo duzse nasi pa kda do vsze sole drzsávne, te de sla vera vö z njih, ka de bozsnim krsztšenikom prinasz tüdi malo lezsi záto, ka njim te deca ne pridejo z tem domo z sole: „Ocsa, dnesz szmo sze to vesili, ka vi tüdi morete k szpovedi pa k mesi hoditi.“ Bozsen narod, steri za par rajnskov ali celo szekszarov volo pripraven szvoj najdragsi kincs szvoje dete i njega düso neprijáteli v roke dati!

V Ameriko sze riva národ z vszov mocsjov pa tam zgübi szvojo telovno mocs pa tüdi szvojo krscesanszko vero. Isztina, ka je zdaj tam vu zdrüzsenih Drzsanjaj 14 million katolicsanov, steri majo 15,600 dühovnikov, 12,000 cérkev ino 4500 fárnih sol, szamo ka ki racsunati zná, on sze ober teh racsunov prle zjocse, kak veszeli. Pa zakaj? Zátó, ár je v Ameriko zse najjnenje 15 million ircov katolicsanszkih odislo z Europe vu szlednjih 100 letah; tak do 5 million nemcov, do 6 million szlovencov ino romanov. Pa to vsze vküp je zse 26 million — kde pa te je 12 million, csi je v Ameriki szamo 14 million katolicsanov?

Zgübili szo sze vu tom pogübelnom zsvilenyi, stero sze tam pela. Sole vöre ne vszijo, zmesani (dvoje vere) zákönje szo doszta gosztesi, kak prinasz, dühovnikov je premalo ino na vnogom meszti ne vejo jezika lüdsztva. zvün toga protestantje z vszov mocsjov iscsejo lüdi szebi pridobiti, tak ka vnogi odsztopi od prave vere. Ki eti

odnet odidejo tá, oni scse drzsijo szvoje sztáre navade ino vero, cerkvi zidajo i sole za katekizmus pa domácsi jezik, drzsijo sziz velkim terhom domacse dűhovnike, nego deca szo njim zse amerikanci, steri raj estejo szméti pune anglezske novine, kak katekizmus pa dobre krscsanszke knige pa cerkvi szamo zato majo, ar szo njim je ocsevje zposztavili — oni szami jih zse ne bi zidali. Vnogi pa zse, kda z Europe tá pridejo, vkraj szpádnejo od prave vere, ár sze njim na drűgom kraji lezsese zsvljenje vidi. Hej! Sztáro drevo preszajeno zsmetno zdravo osztáne! Mládo pa brezi mocsnoga kolicsa tűdi jáko negvűsno!

Za vcsejé katekizmusa zdaj na francuszkom 10 frankov berejo od vszakoga deteta, ar je miniszterium zapoved vűdao, ka krscsenicje szami morejo goridrzsati szvoje cerkve, stere od drzsanja ali od obcsin z arende majo pa z etih penez sze zdaj te to godi. Kda szo njim solszka i cerkvena imanja z rok jemali, szo vszi kricsali, ka do zdaj blazseni, ar de zdaj vsze „államszko“ kak norci prinasz erjovéjo; vej je zdaj vsze drzsavno pa zdaj ki scsé vu njé notrisztopiti, naj placsa árendo, csi li, ka je szam zidao. Te pa da sze deca na navuk indri vesiti ne morejo, kak vu cérkvi, zdaj te naj ona placsaajo! Jeli, ka szo sziz to francuszki sztarisje zaszlűzsili: Szo sziz, jáko szo sziz!

Na bolgarszkom, stero drzsanje sze je pred ednim meszecom odrtrgnolo od tűrszkoga je 28,569 katolicsanszkih dűs poleg vkűppiszanja 1903-ga leta. Ovi drűgi szo sztarovertci, ali kak oni szebe zovejo: pravoszlavni. Drzsanje je za rimszko katolicsanszko vero vecs sztolet zse missionszko, to je: pűspecje i missionarje sze ne ravnajo po navadi nasoj z Rima, nego tak kak missionske poganszke drzsave.

Zdaj je vu celom drzsánji eden pűspek, tak zvani apostolszki vikarius. (namesztnik pápe), 15 fár, 13 szvet-

szkih dühovnikov, 14 kapucinusov, 26 asszumpcionista i eden rezurrekcionista. Májo edno malo i edno vélko szemeniscse za bogoszlovce pa vecs sol vu sterih 11 tak zvánih solszkih bratov vesi. Je túdi csetvéro nűninszkih rédov, steri vu sesztérih mesztaj majo sole ino spitale. Vera katolicsanszka bi sze sirila, szamo delavcov je premalo.

Vu Dánii je poleg nájnovesega racsuna od 1896-ga do 1905-ga leta na vszaki sztojezero dűs 22 szamomorcov bilo. Moskov sze je stirikrát telko szkoncsalo, kak zsenszk. To je znaménje, ka zsenszke scse vecs zsive vere májo, kak moski. Med temi moskami, steri szo to vesinoli, je vszaki drűgi pijanec bio. Pijancsivanje pa hotlivoszt! To szo zroki vu dvojnosztspadjenja narodov. Záto szlovenci, szamo verno pite dale, ka lezsi pridete na Judasovo pot!

